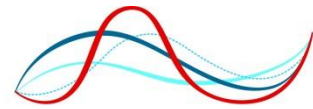

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske
za 2020.

Organizacijska jedinica: Služba statistike turizma
Priredile: Ivana Brozović i Suzana Nujić

listopad 2021.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Svrha statističkog istraživanja Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske jest prikupiti podatke o nacionalnom turizmu, tj. podatke o broju i obilježjima putovanja stanovništva Hrvatske izvan uobičajene sredine. Cilj je procijeniti koliko putuju stanovnici Hrvatske, zašto odlaze na putovanja, gdje i kada odlaze na putovanja, koliko traju putovanja te koliki su izdaci na putovanjima. Za ispitanike koji nisu odlazili na privatna višednevna putovanja prikupljaju se podaci o glavnim razlozima neodlaska na putovanja tijekom godine. Istraživanje se kontinuirano provodi od 2007. te obuhvaća privatna, poslovna, višednevna i jednodnevna putovanja, kao i putovanja u Hrvatskoj i inozemstvo.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Na europskoj razini: Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma

Na nacionalnoj razini: Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20.)

- Sustav klasifikacije

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Šifarnik zemalja

Valute

- Koncepti i definicije

Jednodnevni posjetitelj jest svaka osoba koja putuje u mjesto različito od svoga uobičajenog okruženja i ne provede noć u ugostiteljskome ili drugom objektu za smještaj i čija je glavna svrha putovanja različita od obavljanja određene aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Trajanje jednodnevnih putovanja mjeri se u satima. Osoba koja svakodnevno putuje na rad ili školovanje u drugo mjesto ne smatra se posjetiteljem.

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u komercijalnome ili nekomercijalnome smještajnom objektu (ali kraće od 12 mjeseci neprekidno) radi odmora, rekreacije, zabave, posjeta rodbini ili prijateljima, očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, poslovnih, vjerskih i drugih razloga, a nije obavljanje aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Svi su turisti putnici, ali nije svaki putnik turist. U turiste se ne uključuju migranti, pogranični radnici, diplomati, članovi vojnih snaga na redovitim zadacima, prognanici i nomadi.

Uobičajenu sredinu (okruženje) neke osobe čini neposredna blizina doma i mjesto rada ili školovanja, kao i ostala često posjećivana mjesta. Postoji samo jedna uobičajena sredina neke osobe. Uobičajenu sredinu određuju četiri kriterija: prelazak administrativne granice prebivališta, trajanje putovanja, učestalost odlaska na putovanja i razlog odlaska na putovanja. Uobičajenom sredinom može se, npr. u Hrvatskoj, smatrati područje općine.

Svrha putovanja jest temeljni razlog zbog kojeg se odlazi na putovanje, odnosno bez koje se dano odredište ne bi posjećivalo. Turistička putovanja ovisno o svrsi putovanja mogu biti: privatna (odmor, rekreacija ili zabava, uključujući posjete rodbini i prijateljima) i poslovna (putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja).

Privatno putovanje jest turističko putovanje čija je svrha odmor, rekreacija, kupnja, zdravlje, hodočašće, vjerski razlozi, posjet rodbini i prijateljima i slično. Privatna putovanja nisu: tjedne migracije ili odlazak na posao ili školovanje, sezonski rad, boravak u bolnicama ili lječilištima koji je plaćen preko socijalnog osiguranja, boravak u izbjeglištvu i azilu.

Poslovno putovanje jest putovanje čija je svrha posao ili profesionalni razlozi, ali ne i svakodnevna lokalna putovanja i poslovno motivirana putovanja u uobičajenoj sredini. U poslovna putovanja ulaze putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja, ali ne i poslovna putovanja koja su plaćena iz posjećenog mjesta.

Trajanje turističkog putovanja jest vrijeme provedeno na putovanju i može trajati najviše 365 dana neprekidno.

Duljina boravka za turističko putovanje s noćenjem određuje se brojem provedenih noći u mjestu boravka.

Izdaci na putovanju obuhvaćaju sve izdatke koje je posjetitelj imao za putovanje, a nastali su prije samog početka putovanja i za vrijeme putovanja. Navedene izdatke može načiniti i druga osoba u ime posjetitelja i na njegov trošak.

- Statističke jedinice

Jedinica promatranja za broj osoba koje su bile na putovanju jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina (izvještajna jedinica izjednačena je sa statističkom jedinicom). Jedinica promatranja za podatke o broju višednevnih i jednodnevnih putovanja i njihovih obilježja jest putovanje stanovnika Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

Statistička jedinica za turistička putovanja jest putovanje, a izvještajna jedinica jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Nacionalni korisnici: Ministarstvo turizma i sporta, Institut za turizam, ekonomski analitičari, znanstvenici, mediji te javnost

Međunarodni korisnici: UNWTO, OECD

Interni korisnici: Sektor nacionalnih računa

1.1.1. Potrebe korisnika

Postoji nacionalna relevantnost ankete jer to je jedan od izvora podataka za kompilaciju satelitskog računa turizma. Istraživanje zadovoljava potrebe naših korisnika.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika provedeno je u 2013., a drugo u 2015. Rezultati tog istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr.

1.2. Potpunost podataka

Istraživanje se provodi u skladu s Uredbom (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma i preporukama u Metodološkom priručniku za statistiku turizma te obuhvaća sve obvezne varijable.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračka pogreška prikazuje preciznost procjene parametara populacije na temelju uzorka. Kako je riječ o slučajnom izboru uzorka, ocjene preciznosti procjena daju se u obliku koeficijenata varijacije, standardnim pogreškama te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable.

Okvir za izbor uzorka jest imenik fiksnih i mobilnih telefonskih linija u Republici Hrvatskoj. U istraživanju se koristio stratificirani slučajni uzorak, stratificiran s obzirom na županiju i vrstu telefonske linije (fiksna ili mobilna). Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

Ako je u uzorku bila riječ o fiksnoj telefonskoj liniji, ispitanik se u pripadajućemu, slučajno izabranom kućanstvu birao metodom rođendanskoga ključa.

Budući da se okvir stanovništva sastoji od fiksnih i mobilnih telefona, postoji pogreška nepokrivenosti stanovništva za osobe čiji se brojevi ne nalaze u telefonskom imeniku. Procjena je da ima oko 86% kućanstava u Republici Hrvatskoj s fiksnim telefonom. Pretpostavljamo da je nepostojanje fiksnog telefona u koleraciji sa sociodemografskim varijablama koje prikupljamo u anketi. Ovaj podobuhvat anuliran je postupkom poststratifikacije (prema demografskoj strukturi cjelokupne populacije).

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Procjene i mjere preciznosti najvažnijih pokazatelja o turističkoj aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske u 2020.

	Procijenjena vrijednost	Koeficijent varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj osoba na višednevnim putovanjima				
Broj osoba na privatnim putovanjima	1 297 936	2,6	1 231 231	1 364 641
Samo u Hrvatskoj	1 067 373	3,0	1 005 526	1 129 219
Samo u inozemstvo	123 687	7,2	105 956	141 418
I u Hrvatskoj i u inozemstvo	106 876	5,8	94 655	119 097
Na putovanjima s 1 – 3 noćenja	545 535	3,9	503 596	587 474
Na putovanjima s 4 i više noćenja	962 066	2,9	906 831	1 017 300
Broj osoba na poslovnim putovanjima	162 425	5,7	144 175	180 676
Broj višednevnih putovanja				
Privatna putovanja	2 787 062	2,0	2 680 127	2 893 998
U Hrvatskoj	2 356 501	2,2	2 256 653	2 456 348
U inozemstvo	430 562	4,3	394 083	467 040
Poslovna putovanja	216 307	6,0	190 743	241 871
U Hrvatskoj	153 750	7,2	131 764	175 736
U inozemstvo	62 557	8,2	52 152	72 963
Broj noćenja na višednevnim putovanjima				
Noćenja na privatnim putovanjima	18 566 244	4,2	17 051 853	20 080 636
U Hrvatskoj	14 804 930	4,2	13 585 914	16 023 946
U inozemstvo	3 761 315	12,0	2 875 700	4 646 929
Noćenja na poslovnim putovanjima	881 775	8,9	727 183	1 036 367
U Hrvatskoj	535 717	9,2	437 966	633 467
U inozemstvo	346 058	13,7	249 835	442 281
Izdaci višednevnih putovanja, u kunama				
Izdaci na privatnim putovanjima	4 653 377 932	6,5	4 059 798 381	5 246 957 483
U Hrvatskoj	3 195 246 104	4,0	2 946 359 666	3 444 132 541
U inozemstvo	1 458 131 828	18,5	927 092 987	1 989 170 669
Izdaci na poslovnim putovanjima	703 303 817	10,2	561 672 733	844 934 900
U Hrvatskoj	314 869 161	6,2	276 100 176	353 638 145
U inozemstvo	388 434 656	15,4	267 292 454	509 576 858

Procjene i mjere preciznosti najvažnijih pokazatelja o turističkoj aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske u 2020.

	Procijenjena vrijednost	Koeficijent varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj jednodnevnih putovanja				
Privatna putovanja	3 291 132	3,1	3 089 887	3 492 377
U Hrvatskoj	3 160 185	3,2	2 960 351	3 360 019
U inozemstvo	130 947	6,1	115 222	146 672
Poslovna putovanja	566 453	6,2	497 149	635 758
U Hrvatskoj	512 474	6,3	448 875	576 073
U inozemstvo	53 979	20,9	27 268	80 690
Izdaci jednodnevnih putovanja, u kunama				
Izdaci na privatnim putovanjima	1 020 818 397	5,7	906 462 367	1 135 174 428
U Hrvatskoj	955 122 058	6,0	841 854 832	1 068 389 284
U inozemstvo	65 696 339	11,3	50 904 176	80 488 502
Izdaci na poslovnim putovanjima	334 668 442	12,6	251 405 300	417 931 583
U Hrvatskoj	306 114 372	13,3	225 732 941	386 495 802
U inozemstvo	28 554 070	20,7	14 590 556	42 517 583

2.1.2. Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške podrazumijevaju sve ostale pogreške koje nisu vezane za izbor uzorka, kao što su pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška u obradi podataka i pogreška neodgovora.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata nastaju odstupanjem od okvira za izbor uzorka. Okvir za izbor uzorka javno je dostupan telefonski imenik za 2020. Stopa valjanih jedinica za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2020. iznosila je 85,6%. Odstupanjem od okvira za izbor uzorka nastaju pogreške obuhvata, i to pogreška podobuhvata i pogreška nadobuhvata.

Podobuhvat: kao okvir za uzorak je javno dostupan telefonski imenik za 2020., a okvir za uzorak ne obuhvaća stanovnike (kućanstva) koji nemaju javno dostupan telefonski broj.

Nadobuhvat: kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona kućanstva koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest udio jedinica iz uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nadobuhvat uzorka fiksnih telefonskih linija iznosio je 13,5% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Hrvatskoj, obrti, poduzeća, institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi). Nadobuhvat uzorka mobilnih telefonskih linija iznosio je 15,4% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj, obrti, poduzeća i institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi, izabrana jedinica ima manje od 15 godina). Kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj). Stopa nadobuhvata iznosila je 14,4%.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja podrazumijevaju sve pogreške koje mogu nastati tijekom telefonskog anketiranja i pri unosu podataka u programsku aplikaciju upitnika. Takve se pogreške nastoje smanjiti na najmanju moguću mjeru pravilnim definiranjem anketnog upitnika, ugradnjom kontrola u program za unos podataka tijekom anketiranja (npr. postavljanjem logičkih veza između pojedinih pitanja i slično), redovitom obukom anketara i primjenom odgovarajućih metoda za prikupljanje podataka. Kontrola prikupljenih anketnih podataka obuhvaća detaljnu računsku i logičku kontrolu podataka, kontrolu vrijednosti prema definiranim rasponima, kontrolu najmanjih i najvećih vrijednosti, kontrolu mogućih odgovora, logičke veze između pojedinih odgovora i slično.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Pogreške neodgovora prikazuju koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, odnosno podatke o broju osoba koje nisu prihvatile sudjelovanje u istraživanju.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

U 2020. neutežena stopa neodgovora iznosila je 39,2%.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Najviše neodgovora prisutno je na pitanjima o izdacima za putovanja. Ovaj problem neodgovora na određenu varijablu ublažen je sekvencijalnom hot-desk metodom imputacije.

2.2.7. Pogreška obrade

Pri obradi podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola, npr. kontrola unesenih vrijednosti prema rasponima i kontrola mogućih odgovora. Navedene kontrole provode se na anketnom upitniku.

2.2.8. Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable:

- izdaci za prijevoz: 10,5%
- izdaci za smještaj: 8,8%
- izdaci za hranu i piće u ugostiteljskim objektima: 10,5%
- ostali izdaci: 7,5%

2.2.9. Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.10. Stopa učinkovitosti – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.11. Pogreška izbora modela

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici [https://www.dzs.hr/Opća revizijska politika DZS-a](https://www.dzs.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a) korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Neplanirane revizije prouzročene događajima koje nije bilo moguće predvidjeti i na koje nije bilo moguće unaprijed utjecati (naknadne promjene u izvorima podataka ili naknadno utvrđene pogreške u prethodno dostavljenim podacima) u pravilu se diseminiraju u najkraćem mogućem roku.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Nije primjenjivo.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest šest mjeseci nakon referentnog razdoblja (T + 6).

3.2. Vremenska određenost

3.2.1. Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Podaci su objavljeni točno na datum iz Kalendara objavljivanja statističkih podataka. Nema vremenskog odmaka između datuma kada su podaci poslani u Eurostat i vremena kada su trebali biti dostavljeni, tj. podaci su poslani u zadanim rokovima.

4. Dostupnost i jasnoća

Podaci i metodološka objašnjenja dostupni su u statističkim publikacijama u elektroničkom i tiskanom obliku, na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr te pružanjem informacija/podataka telefonom i elektroničkom poštom. Korisnici mogu podatke i publikacije pronaći na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr ili pisanim putem zatražiti određene podatke i metodološka objašnjenja. Načini i rokovi objavljivanja nalaze se u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i Programu publiciranja Državnog zavoda za statistiku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Priopćenje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2020.

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci (Ijetopis i slično)

Rezultati istraživanja se objavljuju u publikaciji Hrvatska u brojkama.

4.3. Mrežne (on-line) baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. Popis poljoprivrede u PC-Axisu)

Mrežne (on-line) baze podataka za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske objavljene su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr u području Baze podataka, Turizam.

Mrežne (on-line) baze podataka nalaze se na internetskim stranicama Eurostata <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database>.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (NN, br. 137/13.). Mikropodaci se ne objavljuju, nego se dostavljaju samo u Eurostat.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Metodologija istraživanja definirana je u Eurostatovu Metodološkom priručniku statistike turizma. U Priopćenjima i na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr objavljena su metodološka objašnjenja, koja sadržavaju svrhu istraživanja, pravnu i metodološku osnovu, jedinice promatranja, obuhvat, izvore i metode prikupljanja podataka, stope odgovora te definicije. Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog Priopćenja. Eurostatovi metodološki dokumenti dostupni su na poveznici <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-013>.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Troškovi anketara u centru CATI Državnog zavoda za statistiku iznosili su oko 140 000 kuna. Navedeni iznos nije obuhvaćao troškove metodološke i tehničke pripreme istraživanja, obrade podataka i objavljivanja rezultata.

7.2. Opterećenje

Podaci su prikupljeni računalno potpomognutim telefonskim anketiranjem (metoda CATI). Kako bi se smanjilo opterećenje ispitanika koji puno putuju, pitalo ih se za najviše četiri višednevna i četiri jednodnevna putovanja. Intervju je u prosjeku trajao ukupno četiri minute.